

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Departementet

Den 25. september 2023
FVM 298

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om planter fremstillet ved visse nye genomteknikker samt fødevarer og foder heraf og om ændring af forordning (EU) 2017/625

KOM (2023) 411

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 13. juli 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag om regulering af planter frembragt med visse nye genomteknikker (NGT) samt fødevarer og foder heraf, som i øjeblikket er omfattet af GMO-lovgivningen. Forslaget er fremsat på baggrund af Kommissionens analyse fra 2021, som konkluderede, at den gældende lovgivning ikke længere er formålstjenlig med hensyn til de nye teknikker anvendt på planter. Forslaget indfører ny regulering for såkaldte kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter og tilpasser den nu gældende GMO-lovgivning for såkaldte kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter. Forslaget vurderes at have positive erhvervsøkonomiske konsekvenser, da det bliver væsentligt mindre omkostningstungt for virksomheder at ansøge om godkendelse af udsætning eller markedsføring af NGT-planter og -planteprodukter. Forslaget forventes at have statsfinansielle konsekvenser som følge af det forventede øgede antal ansøgninger. Forslaget vurderes ikke at påvirke beskyttelsesniveauet.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 411 af 5. juli 2023 fremsendt forslag om Europa-Parlamentets og Rådets forordning om planter fremstillet ved visse nye genomteknikker samt fødevarer og foder heraf og om ændring af forordning (EU) 2017/625. Forslaget er modtaget i dansk sprogudgave den 10. september 2023.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF-artikel 43, 114 og 168, stk. 4, litra b, og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF-artikel 294.

Formål og indhold

Planter frembragt med nye genomteknikker (NGT) samt produkter heraf skal på nuværende tidspunkt godkendes i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af Rådets direktiv 90/220/EØF ("Udsætningsdirektivet"), eller Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr.

1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer ("GMO-forordningen"). Det har længe været erkendt, at det giver anledning til en række problemer, herunder problemer med implementering og håndhævelse. Derfor anmodede Rådet i 2019 Kommissionen om at fremlægge en undersøgelse vedrørende status for nye genomteknikker i henhold til EU-lovgivningen og fremsætte et forslag om ny eller ændret lovgivning, hvis det blev vurderet hensigtsmæssigt i lyset af undersøgelsens resultater.

Kommissionen fremlagde undersøgelsen i april 2021. I undersøgelsen konstaterede Kommissionen, at brugen af NGT globalt set har udviklet sig hurtigt, og at denne udvikling vil fortsætte. Kommissionen vurderede, at planter frembragt med NGT vil kunne bidrage positivt til at nå målene i EU's Grønne Pagt, Jord til bord-strategien og FN's verdensmål. Kommissionen konkluderede også, at EU's nuværende lovgivning om GMO'er, bl.a. pga. manglende detektionsmuligheder, ikke er velegnet til at regulere planter, som er udviklet ved visse nye genomteknikker (såkaldt målrettet mutagenese (målrettede genetiske ændringer i plantens egen DNA) eller cisgenese (indsættelse af genetisk materiale, f.eks. gener, fra krydsbare planter)) samt fødevarer og foder på basis heraf. På denne baggrund konkluderede Kommissionen, at der er behov for, at GMO-lovgivningen tilpasses i lyset af de videnskabelige og teknologiske fremskridt. Kommissionen har foretaget en konsekvensanalyse, som danner baggrund for forslaget.

Forslaget indfører speciallovgivning for planter og afledte produkter (både til anvendelse som foder og fødevarer og til andre formål) frembragt med visse nye genomteknikker (herefter benævnt NGT-planter og planteprodukter). Forslaget bibeholder GMO-lovgivningens sag-til-sag tilgang til vurdering af godkendelse af NGT-planter og skelner mellem to kategorier af NGT-planter og planteprodukter:

- Kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter, som er frembragt med NGT, men som også kunne være opstået naturligt eller være frembragt ved traditionel forædling.
- Kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter, som er frembragt med NGT, og som ikke kunne være opstået naturligt og ikke kunne være frembragt ved traditionel forædling.

Forslaget medfører, at kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter undtages fra GMO-lovgivningen og håndteres efter nye regler i forslaget. Det betyder bl.a. at kategori 1 NGT-planter ikke er omfattet af reglen om geografisk dyrkningsundtagelse, som findes i den nuværende regulering (jf. udsætningsdirektivets artikel 26b), og som giver medlemsstater mulighed for at forbyde dyrkning af en godkendt GMO på hele eller dele af deres territorium.

Kategori 2 NGT-planter og planteprodukter foreslås fortsat omfattet af den gældende GMO-lovgivning, men med justerede krav.

Af forslaget fremgår det, at NGT-planter skal følge de gældende regler i økologiforordningen 2018/848.

Der lægges op til, at kategori 2 NGT-planter ikke skal være omfattet af de såkaldte geografiske dyrkningsundtagelsesregler, som giver medlemsstaterne mulighed for geografiske dyrkningsundtagelser for traditionelle GMO'er.

Med forslaget indføres en evaluering af lovgivningens effekt 5 år efter første afgørelse om godkendelse er truffet.

Kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter

Forslaget undtager kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter fra den gældende GMO-lovgivning. Dette bygger på, at den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) har vurderet, at der – sammenlignet med traditionel forædling og traditionel genmodificering som transgenese (når man indsætter fremmed DNA, f.eks. at indsætte DNA fra en bakterie i en plante) – ikke er nye risici for menneskers og dyrs sundhed og for miljøet forbundet med at anvende visse nye genomteknikker. EFSA har endvidere vurderet, at risikoen for utilsigtede effekter, såsom effekter på andre egenskaber end den tilsigtede (*off target*-effekter), kan være væsentlig reduceret ift. transgenese og traditionel forædling.

Forslaget indfører en række kriterier (såkaldte ækvivalens-kriterier), som skal bruges til at afgøre, om en NGT-plante kunne være opstået naturligt eller være udviklet med traditionel forædling og dermed er en kategori 1 NGT-plante. Hvis der er tale om en forsøgsudsætning i EU, foretages verifikationsproceduren for kategori 1 NGT-planter af den kompetente myndighed i den pågældende medlemsstat, hvor forsøgsudsætningen ønskes foretaget. Hvis der ikke gennemføres en forsøgsudsætning i EU, foretages verifikationsproceduren af EFSA forud for markedsføring af planten eller produkter heraf i EU. Efter som kategori 1 NGT-planter eller -planteprodukter foreslås undtaget fra GMO-lovgivningen, vil der ikke være krav om, at anmeldelsen skal følges af referencemateriale og en metode til detektion. De øvrige medlemsstater i EU og Kommissionen kan i en 30-dages høringsperiode komme med indsigelser eller kommentarer, som kan have indflydelse på medlemsstatens eller EFSA's vurdering af kravene. Hvis kravene er opfyldt, verificeres planten som kategori 1 NGT-plante eller -planteprodukt og registreres i et offentligt register, som Kommissionen opretter og vedligeholder. Verificeringen af planten som kategori 1 NGT-plante er således også ensbetydende med, at den pågældende plante ikke skal risikovurderes yderligere under GMO-lovgivningen. Den/det pågældende kategori 1 NGT-plante eller -planteprodukt skal dog opfylde de krav, der gælder for markedsføring af planter og produkter herfra i EU.

Forslaget indebærer, at frø og formeringsmateriale af kategori 1 NGT-planter skal mærkes, når det overdrages, og at deres NGT-status skal fremgå af sortslisterne (både de nationale og de fælles EU sortslister) samt af en offentligt tilgængelig database. Formålet med mærkningen er bl.a., at økologiske landbrugere skal kunne undgå kategori 1 NGT-planter, da de ikke er tilladt til dyrkning i økologisk landbrug. Der indføres ikke krav om mærkning af produkter, herunder fødevarer og foder, frembragt med kategori 1 NGT-planter.

Kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter

Kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter foreslås fortsat omfattet af den gældende GMO-lovgivning, men med justerede krav. Det fremgår af forslaget, at der forud for udsætning (forsøgs- eller kommerciel dyrkning) eller markedsføring af kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter skal søges om godkendelse, men med tilpassede krav til risikovurderingen, som skal afspejle planternes risikoprofil. Der indføres dermed en mere proportionel risikovurdering. Det vil ikke i alle tilfælde være muligt at opfylde kravet i GMO-reglerne om at levere en specifik analysemetode. Det nuværende krav om at stille en specifik detektionsmetode til rådighed kan derfor fraviges, hvis ansøger over for Det Fælles Forskningscenter for EU (JRC) kan dokumentere, at kravet af tekniske grunde ikke kan opfyldes for den aktuelle kategori 2 NGT-plante eller planteprodukt. Kravene om sporbarhed og mærkning er fortsat gældende, og det kan af mærkningen også fremgå, hvilken egenskab der er ændret.

En godkendelse af kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter er i første omgang gældende i maksimalt 10 år, og efter en re-godkendelse vil godkendelsen være tidsubegrænset.

Med forslaget indføres en række incitamenter, herunder hurtigere godkendelsesprocedure for kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter, der opfylder de i forslaget nærmere definerede bæredygtighedskri-

terier. Derudover indføres særlige incitamenter til at fremme små og mellemstore virksomheders anvendelse af kategori 2 NGT-planter, bl.a. ved fritagelse af gebyrbetaling til visse laboratorier¹ og mere udstrakt rådgivning fra EFSA forud for indgivelse af en ansøgning. Herbicidtolerante planter omfattes dog ikke af incitamenterne.

Forslaget omhandler ikke spørgsmålet om patenter på planter.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke. Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Udvalg om Miljø, Folkesundhed og Fødevarer sikkerhed med bidrag fra Landbrugsudvalget og udvalget om det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse.

Nærhedsprincippet

Henset til, at forslaget ændrer allerede eksisterende EU-lovgivning og giver juridisk klarhed i forhold til NGT-planter, samt at der ikke bør skabes uhensigtsmæssigt forskelligartede konkurrencevilkår i medlemsstaterne, er det regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

NGT-planter hører under anvendelsesområdet for den nuværende EU-lovgivning om GMO, som er implementeret i dansk ret med lov om miljø og genteknologi (genteknologiloven), jf. LBK nr. 9 af 4. januar 2017.

Genteknologiloven implementerer direktiv 2001/18/EF om udsætning af genetisk modificerede organismer i miljøet (udsætningsdirektivet) og direktiv 2009/41/EF om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede organismer. Derudover danner loven hjemmel for at fastsætte regler, der er nødvendige for anvendelse af forordning (EF) nr. 1829/2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer og forordning (EF) nr. 1830/2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer. Loven danner desuden hjemmel for implementering af Cartagena-Protokollen om biosikkerhed vedrørende grænseoverskridende overførsel af genetisk modificerede organismer samt for fastsættelse af regler i bekendtgørelse nr. 226 af 19. marts 2009 om transport og underretning ved markedsføring af genetisk modificerede organismer godkendt til markedsføring i et andet land inden for EU.

Med hjemmel i genteknologiloven og arbejdsmiljøloven (LBK nr. 2062 af 16. november 2021 af lov om arbejdsmiljø) fastsætter Miljøstyrelsen og Arbejdstilsynet regler om indesluttet anvendelse af bl.a. GMO-planter i bekendtgørelse nr. 910 af 11. september 2008 om genteknologi og arbejdsmiljø samt bekendtgørelse nr. 35 af 19. januar 2012 om godkendelse af produktion med genetisk modificerede planter og dyr.

Danmark har desuden vedtaget lov om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder, jf. LBK nr. 28 af 4. januar 2017 (sameksistensloven), som indeholder nationale regler, der skal hindre spredning af pollen, frø og andet planteformeringsmateriale fra genetisk modificerede planter, som er godkendt til markedsføring i henhold til EU-lovgivningen, til andre marker og afgrøder. Loven anvender GMO-definitionen i genteknologiloven.

¹ Dette sker ved en undtagelse fra artikel 32 i Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer ("GMO-forordningen"). Artikel 32 indeholder bl.a. følgende bestemmelse: "Ansøgere om tilladelse til genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer bidrager til at dække omkostningerne ved de opgaver, der udføres af EF-referencelaboratoriet og Det Europæiske Net af GMO-laboratorier..."

Fødevarestyrelsen har med hjemmel i fødevareloven, jf. LBK nr. 8 af 6. januar 2022, fastsat strafbestemmelser for overtrædelse af EU-krav til genetisk modificerede fødevarer (sikkerhed, mærkning og sporbarhed) i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1830/2003 af 22. september 2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/EF. Bestemmelserne er fastsat i bekendtgørelse nr. 641 af 13. maj 2015 om straffebestemmelser for overtrædelse af visse forordninger om genetisk modificerede fødevarer.

Forslaget indeholder regler om mærkning af frø og formeringsmateriale, herunder at det skal fremgå af sortslisten, såfremt sorten er frembragt med de nævnte nye genomteknikker. Regler om registrering af visse sorter på sortslisten findes i lov om planter og plantesundhed m.v., jf. LBK nr. 1132 af 3. juli 2020, og i bekendtgørelse om registrering af sorter og planteformeringsmateriale på den nationale sortsliste, der er udstedt i medfør af loven.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget medfører behov for ændring af genteknologiloven, herunder bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer (udsætningsbekendtgørelsen). Forslaget overflødigdgør desuden dele af de nationale regler om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede planter. Forslaget kan derfor også give anledning til ændring af bekendtgørelse nr. 910 af 11. september 2008 om genteknologi og arbejdsmiljø samt bekendtgørelse nr. 35 af 19. januar 2012 om godkendelse af produktion med genetisk modificerede planter og dyr i forhold til hvilke GMO'er, der er omfattet. Hvis forslaget vedtages, medfører dette, at visse NGT-planter undtages fra den gældende GMO-lovgivning og derfor ikke skal miljøvurderes af Landbrugsstyrelsen. Endvidere kan forslaget medføre behov for at opdatere reglerne i sameksistensloven med henblik på at friholde økologisk produktion fra NGT, samt behov for opdatering af bekendtgørelse nr. 641 af 13. maj 2015 om straffebestemmelser for overtrædelse af visse forordninger om genetisk modificerede fødevarer. Forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Grønland eller Færøerne.

Økonomiske konsekvenser

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

I konsekvensanalysen anfører Kommissionen, at forslaget forventes at skabe betydelige omkostningsreduktioner for operatører, især forædlingsvirksomheder. Kommissionen anslår besparelse per godkendelse for kategori 1 NGT-planter på mellem 86 til 111 mio. kr. og for kategori 2 NGT-planter på mellem 0 og 90 mio. kr.

Kommerciel dyrkning af NGT-planter samt markedsføring af NGT-planteprodukter til fødevare- og foderbrug samt andre anvendelser er i øjeblikket ikke udnyttet i EU pga. krav i de nuværende GMO-regler, som ikke kan opfyldes. På baggrund af forslaget, som det er fremsat, må det forventes, at omkostningerne til hver verificering eller godkendelse af hhv. forsøgsudsætning eller markedsføring af NGT-planter og planteprodukter i EU vil blive reduceret, særligt markant for kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter. Forsøgsudsætninger af NGT-planter er for nuværende gebyrfinansieret i Danmark. Formentlig på grund af kompleksitet og omfang af de nuværende godkendelsesprocedurer og omkostninger forbundet hermed har der alene været to godkendelsessager om forsøgsudsætning inden for de seneste 10 år i Danmark.

Givet at forslaget vil gøre det betydeligt nemmere og billigere at få godkendt NGT-planteprodukter til markedsføring i EU, anslås det, at forslaget vil have positive erhvervsøkonomiske konsekvenser for dan-

ske forædlere og landbrugere. Forslaget anslås desuden at have positive erhvervsøkonomiske konsekvenser for fødevarer- og foderbranchen i Danmark, idet det vil muliggøre, at danske virksomheder lettere kan indkøbe råvarer på verdensmarkedet. I mange tredjelande reguleres planter frembragt med visse NGT'er ikke som GMO, hvorfor et krav om fravær heraf i øjeblikket kræver yderligere procedurer og dokumentation, hvilket fordyrer indkøb af varerne.

Omvendt kan et forbud mod kategori 1 NGT i økologiske fødevarer få negative økonomiske konsekvenser for økologierhvervet.

Statsfinansielle konsekvenser

En forenkling af godkendelsesprocedurerne, som forslaget lægger op til, må forventes, særligt for kategori 1 NGT-planter, at medføre et væsentligt antal anmodninger om verifikation af ækvivalens med traditionelt forædlede planter forud for forsøgsudsætning til danske myndigheder, med deraf øgede statsfinansielle udgifter. En vis øget aktivitet hos danske myndigheder som følge af ansøgninger om forsøgsudsætning af kategori 2 NGT-planter samt ansøgninger om markedsføring af kategori 2 NGT-planter til andet end fødevarer og foder må også forventes.

EFSA's verifikation af kategori 1 NGT-planter forud for markedsføring i EU vil ligeledes give øgede udgifter til myndighedsbehandling i Danmark, herunder videnskabelig rådgivning fra danske eksperter.

Idet der er tale om en ny regulering for de omfattede NGT-planter og planteprodukter, er det behæftet med stor usikkerhed konkret at anslå det øgede omfang af anmodninger og ansøgninger fremadrettet. Samlet set skønnes der øgede statsfinansielle udgifter på mellem 5,7 mio. og 14,3 mio. kr. om året. Det skønnes, at de øgede omkostninger for Landbrugsstyrelsen med udgangspunkt i det fremlagte forslag de første tre år efter forslagets vedtagelse vil andrage 5-13 mio. kr. årligt til faste implementerings- og driftsomkostninger. Heraf forventes det, at skønsmæssigt 30-50 pct. potentielt kan gebyrfinansieres. Herefter forventes fortsatte faste løbende driftsomkostninger på 3,7-11 mio. kr. om året, der i samme ovenstående ratio potentielt kan gebyrfinansieres. De øgede omkostninger for Fødevarestyrelsen vurderes at være 1,1 mio. kr. årligt til sagsbehandling af de løbende verifikationer og tilladelser.

I udgiftsspændet er ikke medregnet mulige kommende øgede udgifter til revision og håndhævelse af sameksistenslovgivningen som følge af forslagets forbud mod anvendelse af NGT-planter og planteprodukter i økologiske jordbrug. For Fødevarestyrelsen og Landbrugsstyrelsen vil et forbud mod kategori 1 NGT i økologisk produktion kræve ressourcer til udarbejdelse af nye vejledninger, kontrolprocedurer samt øgede udgifter til den løbende økologikontrol af dokumentation for kategori 1 NGT-frihed i økologisk produktion, såfremt denne kontrol fremover skal udføres på ikke-økologiske input. Det vurderes, at omfanget af disse ekstra opgaver vil medføre omkostninger på op mod 2 mio. kr. årligt.

Ligeledes vil EFSA's aktivitetsniveau forventes at stige ifm. anmodninger om verifikation af kategori 1 NGT-planter for ækvivalens med traditionelt forædlede planter samt anmodninger om autorisation af kategori 2 NGT-planter til foder og fødevarer. Der er af Kommissionen anslået et ekstra finansieringsbehov for EU's myndigheder, primært relateret til EFSA, på ca. 20,7 mio. kr. over foreløbig en treårig periode fra forslagets ikrafttrædelse, som finansieres via EU-budgettet. Danmarks finansieringsandel udgør ca. 2 pct., svarende til ca. 0,4 mio. kr. årligt.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter som udgangspunkt afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

En nærmere vurdering og konsolidering af de forslagets økonomiske konsekvenser udestår.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Forslaget indfører en proportional risikovurdering af NGT-planter og sikrer, at de potentielle risici identificeres og vurderes, herunder at visse NGT-produkter fritages for risikovurdering, godkendelse og mærkning af planter og afledte produkter til fødevarer- og foderbrug, hvis de nye egenskaber også kunne være opstået naturligt eller være opnået med traditionel forædling. Det er således Kommissionens vurdering, at notificerede og godkendte NGT-planter og afledte produkter vil være lige så sikre som konventionelt frembragte planter og planteprodukter. Forslaget vurderes derfor ikke at påvirke beskyttelsesniveauet.

DTU Fødevareinstituttet vurderer ligeledes, at de foreslåede lempelser for visse typer af NGT'er ikke vil have negative sundhedsmæssige konsekvenser. Instituttet bemærker desuden, at der mangler klare faglige begrundelser for, at de omhandlede nye teknikker stadig fastholdes i et fagligt uproportionalt lovkompleks. DTU mener, at man ud fra rent faglige kriterier burde undtage langt flere teknikker og tillade et større antal ændringer, idet dette ikke vil udgøre en større risiko end traditionel forædling.

Forslaget kan have en positiv effekt på fødevarerforsyningssikkerheden i Europa, f.eks. ved at mindske behovet for import af udenlandsk planteprotein, da forslaget i højere grad muliggør udvikling og markedsføring af bæredygtige og klimatilpassede planter. Der er stor interesse for brug af NGT-planter, både globalt og i EU, fordi disse planter potentielt kan bidrage til at løse en række af de udfordringer, som det nuværende fødevarer-system står overfor, herunder klimaudfordringer og behovet for større bæredygtighed. NGT'er har således potentiale for at bidrage til at nå både innovations- og bæredygtighedsmål i EU's Grønne Pagt, Jord til bord- og Biodiversitetsstrategierne. Teknisk set er NGT'er lettilgængelige, så med den rette regulering vil de kunne benyttes af en bred vifte af planteforædlere, herunder SMV'er og start-ups.

Forslaget vil tilnærme EU's regulering af NGT-planter til lovgivningen i en række tredjelande og vil dermed lette EU's handel med disse, øge EU's konkurrenceevne og åbne EU's marked for tredjelande.

Der udestår afklaring af forslagens eventuelle konsekvenser for brugen af patenter på planter. Kommissionen har igangsat en analyse af konsekvenserne af patenter på planter, herunder konsekvenserne for forædling, tilgængelighed og konkurrence, som forventes præsenteret i 2026.

Høring

Sagen har været i høring på høringsportalen, i § 2-udvalget (landbrug) og i Det Rådgivende Fødevareudvalgs EU-underudvalg.

Landbrug & Fødevarer hilser Kommissionens forslag til ny forordning om nye planteforædlingsteknikker velkommen og anbefaler, at Danmark arbejder for forslagens vedtagelse. Landbrug & Fødevarer finder det hensigtsmæssigt, at der med forslaget lægges op til at undtage planter og produkter herfra fra den generelle regulering af genmodificerede organismer, når de er forædlet ved hjælp af visse nye genteknologier i kategorien NGT 1. Særligt de målrettede mutagenese-teknikker er vigtige redskaber til at udvikle afgrøderne og dermed imødegå de massive udfordringer i forhold til klima, bæredygtighed m.v., som landbruget og fødevarerproduktionen står overfor. Landbrug & Fødevarer finder Kommissionens fokus på at fremme europæiske landbrugeres og fødevarerindustriens globale konkurrenceevne rigtig og nødvendig, da mange tredjelande allerede tillader anvendelsen af NGT-metoder.

Landbrug & Fødevarer finder det særdeles uheldigt, at der lægges op til at forbyde alle planter forædlet med de nye forædlingsteknikker i økologien, og anbefaler derfor, at Danmark arbejder for, at afgrøder

fremavlet med målrettede mutagenese-teknikker, hvor der ikke indsættes genmateriale (SDN-1) undtages fra dette forbud. Det er vigtigt i forhold til at sikre økologernes adgang til nye forbedrede plantesorter. I forslaget er der lagt op til, at der er fuld gennemsigtighed i hvilke metoder, der er anvendt i forædlingen af nye sorter; derfor bør økologisektoren selv kunne vælge de sorter, som fremmer denne produktionsmetode. På den baggrund mener Landbrug & Fødevarer, at spørgsmålet om anvendelse af NGT i økologien burde reguleres i økologiforordningen, og ikke i dette forslag.

Landbrug & Fødevarer kan støtte forslaget om, at afgrøder udviklet med disse teknikker ikke skal være omfattet af de geografiske dyrkningsundtagelser i henhold til udsætningsdirektivets artikel 26b.

Landbrug & Fødevarer kan ligeledes støtte, at planter og produkter herfra, som ikke opfylder de objektive kriterier for at være en NGT 1-kategori, fortsat skal være omfattet af den gældende GMO-regulering, og at der derfor skal søges om tilladelse til forsøgsudsætning og markedsføring. Det er dog meget positivt, at der lægges op til at justere på de krav, der stilles til vurderingen af disse NGT 2- afgrøder.

Det er endvidere særdeles positivt, at Kommissionens forslag på hensigtsmæssig måde adresserer de udfordringer, den gældende GMO-regulering giver i forhold til detektion og kontrol.

Landbrug & Fødevarer hilser det velkomment, at Kommissionen nu tager initiativ til at afbøde de særdeles uheldige effekter, der følger af EU-domstolens afgørelse fra 2018 om, at alle nye genomteknikker udviklet efter 2001 skal reguleres som GMO. Landbrug & Fødevarer lægger vægt på, at forslaget baserer sig på en række videnskabelige udtalelser, samt at sikkerhedsspørgsmålet er blevet grundigt behandlet af Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA).

Dansk Industri hilser forslaget velkomment som et vigtigt skridt for at fremme innovation i EU. De nye genomteknikker indeholder samfundsmæssige potentialer for øget fødevarereproduktion og -produktivitet, bedre arealanvendelse og biodiversitet, lavere klimabelastning og lavere pesticidforbrug, og kan dermed understøtte de politiske mål i Kommissionens Grønne Pagt og Jord til bord-strategien om et mere bæredygtigt fødevarer system. Af samme årsag bør Danmark arbejde for, at der stilles krav til Kommissionen om at fremsætte en tilsvarende moderniseret og forenklet regulering af mikroorganismer snarest muligt og så lovgivningsmæssigt enkelt som muligt.

Dansk Industri finder det positivt, at forslaget forenkler reguleringen af kategori 1 NGT-planter. Det er endvidere positivt, at forslaget lægger op til gennemsigtighed i form af et register for kategori 1 NGT-planter. Sporbarhed, gennemsigtighed og information til forbrugerne er afgørende for forbrugeraccept og tillid til industrien. Med forslaget lægges generelt op til, at den regulatoriske klassifikation, godkendelsesprocedurer og krav til risikovurdering i højere grad tilpasses produktets karakteristika (produkt-orienteret) frem for fremstillingsmetoden (procesorienteret), hvilket Dansk Industri finder positivt. Det er dog afgørende, at der skabes klarhed om kriterierne for anvendelse af et bæredygtighedskriterie, og for hvordan de kompetente myndigheder skal foretage en vurdering heraf.

Dansk Industri bemærker samtidig, at Kommissionen med forslaget lægger op til, at hverken kategori 1 NGT-planter eller kategori 2 NGT-planter vil kunne anvendes i økologisk produktion. Det kan potentielt betyde, at økologer reelt udelukkes fra stort set alle kommende sorter, inklusive de målrettede mutagenese-teknikker, hvor planten selv reparerer sine egne gener efter et 'klip' i DNA-strengen (SDN-1). Det vil sandsynligvis forringe den økologiske sektors konkurrencemæssige vilkår i forhold til tredjelande. Der bør fra dansk side arbejdes på, at økologisk produktion ikke udelukkes fra at anvende NGT, alternativt at forordningen 'fremtidssikres', så der er mulighed for at tilpasse reguleringen af økologisk produktion til fremtidige behov. Det bør endvidere overvejes, om reguleringen af økologi bedre håndteres i økologiforordningen i stedet for i det fremsatte forslag.

Dansk Korn og Foder (DAKOFO) og Danske Sortsejere mener, at Kommissionens forslag er velovervejet og balanceret. De hilser derfor Kommissionens forordningsforslag meget velkommen. De er enige i, at de nye planteforædlingsteknikker kan bidrage til den grønne omstilling og målene i EU's Grønne Pagt. Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere mener derfor, at det er meget vigtigt, at EU tilpasser sin regulering af NGT'er således, at der bliver adgang til at udnytte de i forslaget omfattede teknikker til at udvikle robuste sorter, som både kan bidrage til at løse klimamålsætningerne og samtidigt stimulere produktiviteten i planteproduktionen, landbruget og fødevareproduktionen. Samtidig mener Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere, at der er behov for at sikre rammerne for den globale frie handel med landbrugsafgrøder. Under de nuværende forhold kan der hurtigt opstå handelstekniske barrierer, i takt med at lande uden for EU tager de nye planteforædlingsteknologier i brug. Det er derfor vigtigt at pointere, at indførelsen af den nye regulering ikke må føre til ødelæggelse af handelen med landbrugsprodukter, herunder også særligt de afgrøder og produkter, som ikke adskiller sig fra de afgrøder og produkter, der i dag kan udvikles med traditionelle og konventionelle planteforædlingsmetoder. Dette forhold gælder både på det indre marked, men i særdeleshed også i forhold til importen af en række vigtige produkter til den europæiske landbrugs- og fødevareproduktion. Det er her vigtigt, at artikel 7 i Kommissionens forslag ikke pålægger forsyningskæderne nye byrder i forhold til handel med kategori 1 NGT-produkter, hvor der ikke foreligger en verifikation, jf. artikel 4 eller artikel 6.

Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere er ikke fortalere for et forordningsbundet forbud mod anvendelse af NGT'er til økologisk produktion. Kommissionen har på en meget fornuftig vis indført transparens i forhold til information om brugen af NGT til frembringelse af planter/sorter. Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere ser det som meget afgørende, at lovgivningen tilpasses hurtigt, så man i EU hverken taber innovationskraft og -muligheder, for at planteforædlingen kan bidrage til den grønne omstilling gennem udvikling af ny robuste afgrøder eller taber konkurrenceevne ved at afskære os muligheden for at deltage i den globale frie handel med landbrugsprodukter.

Økologisk Landsforening efterspørger ikke NGT-metoderne. Økologisk Landsforening medgiver, at metoderne evt. kan ses som en styrkelse af planteforædlingen, men metoderne gør ikke landbruget mere bæredygtigt og kan ikke træde i stedet for en omlægning af det samlede landbrugssystem. Økologisk Landsforening er dog bekymret for konsekvenserne for økologien, hvis NGT generelt erstatter de nuværende teknikker. Økologisk Landsforening lægger derfor vægt på, at der laves en analyse af konsekvenserne for økologi, hvis NGT-reglerne indeholder et generelt forbud. Økologien er fortsat meget afhængig af den konventionelle sortsudvikling. Økologisk Landsforening ser en risiko for, at økologerne efterlades i en situation, hvor økologerne ikke kan nyde gavn af de fremskridt, der tilvejebringes inden for sortsudvikling.

Økologisk Landsforening peger på risikoen for et troværdighedsproblem, hvis økologerne håndterer alle typer NGT som GMO, da foreningen anser det for helt usandsynligt, at det er muligt at holde NGT ude af de økologiske afgrøder. Økologisk Landsforening mener, der er behov for en vurdering af, om forbrugerne afviser alle former for NGT i økologi. Økologisk Landsforening lægger stor vægt på, at forbuddet mod NGT i økologi tages ud af den horisontale regulering af NGT og skrives ind i økologiforordningen, og at det vurderes, om forbuddet skal omfatte alle former for NGT, når NGT forventes at blive de mest udbredte teknikker inden for planteforædling. Hvis forbuddet ikke kan flyttes, lægger Økologisk Landsforening vægt på, at det skal revurderes senest 5 år efter reglernes ikrafttræden.

Økologisk Landsforening mener, at NGT-forbuddet i økologi er en markant udvidelse af det GMO-forbud, der er i de nuværende økologiregler. GMO-forbuddet i økologi undtager de traditionelle mutagen-seteknikker, selvom disse også er GMO, jf. definition i GMO-direktivet. Økologisk Landsforening mener, det er nødvendigt at analysere, om økologien skal forholde sig til kategori 1 NGT-planter på samme

måde, som de traditionelle mutationsteknikker. I den sammenhæng er Økologisk Landsforening bekymret over, at Kommissionen også tillader cisgenese i kategori 1 NGT-planter.

Økologisk Landsforening støtter, at der skal oprettes en database over kategori 1 NGT-planter, og at den anvendte forædlingsteknik skal oplyses. Den oplysning skal med på sortslisterne, så landbrugerne kan vælge sorten fra på grundlag af anvendt teknik.

Økologisk Landsforening mener, det er vigtigt at stille krav om sameksistensregler for både kategori 1 og kategori 2 NGT-planter, hvis der er et forbud mod NGT-planter i økologisk landbrug. Sameksistensreglerne skal også indeholde regler for erstatning, så økologer holdes skadesløse, hvis der findes NGT-planter i deres afgrøder og produkter. Udgifterne til at holde NGT-planter ude af økologien skal pålægges den del af erhvervet, der bruger NGT-planter. Økologisk Landsforening fremhæver, at det er svært at håndhæve, da den afledte effekt kan være, at økologi fravælges, eller at logistikken bliver dyrere for økologerne. Økologisk Landsforening mener derfor, det er forkert, at medlemslandene ikke kan nedlægge forbud mod at dyrke NGT-planter. I forhold til sameksistensregler er det vigtigt for Økologisk Landsforening, at målet om 25% økologisk areal i EU til 2030 ikke lægges ind som grundlag for sameksistensreglerne.

Økologisk Landsforening ønsker, at der er forbud mod herbicidresistens i kategori 1 NGT-planterne. Økologisk Landsforening mener, det er vigtigt, som det også er foreslået, at kategori 1 NGT-planter kan underlægges yderligere krav på grundlag af deres egenskaber.

Økologisk Landsforening lægger vægt på, at forældre af planter til økologi får samme økonomiske håndsrækning til deres forædlingsarbejde, som Kommissionen vil give SME planteforældre, der anvender NGT.

Økologisk Landsforening noterer, at forslaget ikke indeholder regler, der beskytter landbrugerne mod patentering af planter, og de enkelte egenskaber, der er forædlet frem. Økologisk Landsforening mener, det er vigtigt at undgå patentering af liv, og mener derfor, det er vigtigt at dette forhold bliver håndteret i fælles europæiske og internationale regler.

Forbrugerrådet Tænk mener, at det er helt afgørende, at nye teknikker til planteforædling ikke medfører risici for forbrugerne eller negativ påvirkning af miljø og biodiversitet. Da det er et område, der er i hurtig teknologisk udvikling, giver det mening at vurdere, om den nuværende 20 år gamle lovgivning er svarende til virkeligheden. I den forbindelse kan Forbrugerrådet Tænk grundlæggende bakke op om, at man skelner mellem forskellige typer af GMO'er afhængigt af, hvor stor ændring, der er foretaget i genomet. Herunder, at man indfører en mindre restriktiv godkendelsesprocedure for produkter, der kunne være opstået naturligt (Kategori 1 NGT-planter). Forbrugerrådet Tænk mener dog ikke, at herbicidresistente planter bør omfattes af hverken Kategori 1- eller Kategori 2-NGT'er.

Forbrugerrådet Tænk mener, at forbrugerne bør have en mulighed for at vælge teknologierne til eller fra. Forbrugerrådet Tænk påpeger dog, at der mangler viden om forbrugernes viden om og eventuelt accept af de nye genteknikker. Indtil dette er klarlagt, er det ikke muligt at afvige substantielt fra den nuværende lovgivning. Dermed mener Forbrugerrådet Tænk som udgangspunkt, at både Kategori 1- og Kategori 2-NGT'er skal omfattes af de nuværende regler for sporbarhed og mærkning. Forbrugerrådet Tænk vil opfordre til, at man igangsætter undersøgelser af forbrugernes viden og holdninger, og at man venter med at fastlægge det endelige omfang af mærkningskravet til, at man ved mere om dette.

Forbrugerrådet Tænk finder, at spørgsmålet om, hvilke typer af NGT'er, der tillades anvendt i økologien, ligeledes afhænger af forbrugeraccepten. Da dette har stor betydning for den økologiske sektor, understreger det behovet for forbrugerforskning.

Tystoftefonden vil gerne medvirke til at sikre, at al formeringsmateriale af kategori 1 NGT-planter mærkes som "Kategori 1 NGT-planter", bl.a. for at sikre integriteten i den økologiske produktion. Tystoftefonden opfordrer endvidere Landbrugsstyrelsen til at inddrage Tystoftefondens ekspertise for at sikre en fleksibel og hensigtsmæssig opgavevaretagelse og kommunikation vedr. NGT-registrering.

Bryggeriforeningen ser positivt på forslaget fra Kommissionen. Bryggeriforeningen finder det positivt, at forslaget ikke medfører ændringer i den allerede etablerede definition af konventionel avl. Bryggeriforeningen lægger vægt på, at reguleringen tager højde for den teknologiske udvikling, og at lovgivningen ikke bremser virksomhedernes konkurrencevilkår på området. Konkurrencen på området skal være ligeværdig, så industrien i EU i videst muligt omfang, naturligvis under hensyntagen til bæredygtighed mv., har adgang til de samme muligheder som lande omkring os. I den sammenhæng værdsætter Bryggeriforeningen, at forslaget foreslår et register, der anerkender, at enhver i industrien skal have mulighed for at træffe et frit valg. Det er afgørende for at sikre en hensigtsmæssig udvikling, at industrien har mulighed for og frit kan informere om NGT'er og ikke-NGT-ingredienser i deres produkter.

Landsforeningen Praktisk Økologi ønsker ikke deregulering af nogen former for GMO'er af hensyn til det forsigtighedsprincip, som gælder både i EU og i økologien. Derudover mener Landsforeningen Praktisk Økologi, at en deregulering vil fratage forbrugerens mulighed for at fravælge fødevarer, frø og foder, som er fremkommet via genomteknikker samt den beskyttelse mod GMO-forurening i landbruget, som der er ved nuværende regulering. Derfor anbefaler Landsforeningen Praktisk Økologi, at Danmark ikke bakker op om Kommissionens forslag, og at Danmark i øvrigt er medvirkende til, at Kommissionen ikke ændrer lovgivningen, medmindre et kvalificeret flertal i Parlamentet bakker op derom. Landsforeningen Praktisk Økologi henviser til deres medlemmers fremtidige muligheder for at udfolde økologisk have- og småskalalandbrug uden nogen former for GMO, samt hensynet til den øvrige danske og europæiske befolknings sundhed, hensynet til naturen, biodiversiteten og til fødevaresikkerheden i Europa i fremtiden.

Dansk Planteværn støtter Kommissionens forslag om at indføre speciallovgivning for planter og afledte produkter frembragt med målrettet mutagenese eller cisgenese. Dansk Planteværn finder det positivt, at GMO-reguleringen tilpasses i lyset af de mange videnskabelige og teknologiske fremskridt på området. Dansk Planteværn ser særlig positivt på forslagets tilgang til kategori 1 NGT-planter, hvor der ikke er behov for risikovurdering, godkendelse og mærkning af planter og afledte produkter til fødevarer- og foderbrug, hvis den nye egenskab også kunne være opstået naturligt eller være opnået med traditionel forædling. Dansk Planteværn opfordrer til, at Kommissionen tager lignende initiativer med hensyn til anvendelsen af disse genomteknikker på andre områder, som kan tilskynde til innovation inden for plantebeskyttelse og bidrage til en stabil og bæredygtig fødevareproduktion. Endelig opfordrer Dansk Planteværn til, at man hurtigst muligt søger afklaring af eventuelle konsekvenser for brugen af patenter, da tilgangen til patenter vil have stor indflydelse på firmaernes appetit på yderligere investering i udviklingen af nye afgrøder.

Novozymes er positive over for Kommissionens forslag, der understøtter tilgangen om at gøre den regulatoriske kategorisering og risikovurdering proportional med de ændringer, der indføres i en organisme, samt dens ligheder med organismer fremstillet ved hjælp af konventionelle teknikker. Endvidere finder Novozymes det positivt, at forslagets risikovurdering fokuserer på organismens egenskaber (produktorienteret) frem for de teknikker, der blev anvendt til at opnå organismen (procesorienteret). Novozy-

mes gør opmærksom på, at genmodificerede mikroorganismer forsat vil være reguleret under nuværende GMO-direktiv (2001/18/EC) på baggrund af antagelsen om, at den nødvendige videnskabelige viden stadig er begrænset, hvad angår denne type organismer. Novozymes deler ikke denne antagelse og opfordrer derfor til, at der på baggrund af EFSA's kommende udtalelse om seneste udvikling inden for bioteknologi anvendt på mikroorganismer (med deadline i juni 2024) igangsættes en revision af reguleringen for genmodificerede mikroorganismer til udsætning. Novozymes opfordrer derfor til, at Danmark – grundet sin stærke klynge af virksomheder inden for industriel bioteknologi – aktivt arbejder for, at der i den endelige vedtaget forordning indsættes en konkret forpligtigelse til snarest muligt at igangsætte en lignende revision for reguleringen af mikroorganismer til udsætning frembragt ved hjælp af disse teknikker.

Chr. Hansen er enig i Kommissionens generelle tilgang og baggrund herfor til opdateret og moderniseret regulering af den nyeste generation af genteknologier, som blandt andet gør det muligt at udvikle klimaresistente afgrøder, øge produktivitet og reducere brugen af kemiske pesticider. Chr. Hansen opfordrer til gennemførelse af den fremlagte reform hurtigst muligt, idet EU-lovgivning omkring nyere genomteknikker allerede adskiller sig væsentligt fra især Nordamerika og Asien, som i dag er førende på området. Chr. Hansen finder, at europæiske virksomheder taber konkurrencekraft til aktører i disse regioner, samtidig med at NGT-produkter fra disse regioner kan finde vej til, eller måske allerede findes på, det europæiske marked, uden mulighed for at dette kan spores. Chr. Hansen opfordrer den danske regering til at udtrykke tydelig opbakning til Kommissionens forslag og at fortsætte arbejdet for at opdatere lovgivningen for anvendelse af nye genteknologier på mikroorganismer.

Danmarks Naturfredningsforening noterer sig ønsket om at regulere planter fremkommet gennem nogle NGT'er anderledes end planter fremkommet gennem traditionelle GMO-teknikker. Danmarks Naturfredningsforening noterer sig også, at det kan være vanskeligt at skelne mellem planter fremkommet gennem NGT og de traditionelle mutageneseteknikker som stråling og kemi, og at egenskaber fremkommet gennem de mindst indgribende NGT, som f.eks. SDN1, ville kunne fremkomme ved naturlige mutationer. Danmarks Naturfredningsforening ønsker imidlertid, at alle planter fremkommet gennem NGT-teknikker, skal reguleres på linje med planter fremkommet gennem traditionelle GMO-teknikker. Foreningen mener ikke, at risici forbundet med forædling foretaget gennem NGT-metoder, er tilstrækkeligt belyst. Danmarks Naturfredningsforening ønsker at vurdere sagen igen, når der foreligger dokumentation, som i højere grad illustrerer de fordele og risici, der kan være forbundet med at benytte sig af NGT. Mht. markforsøg vil Danmarks Naturfredningsforening tage stilling fra sag til sag og ønsker fortsat, at ansøgninger om sådanne forsøg ikke gives per automatik, men kommer i offentlig høring. Under alle omstændigheder anbefaler Danmarks Naturfredningsforening, at eventuelt kommende sorter fremkommet gennem NGT bliver markeret tydeligt i sortslisterne, så landbrugere selv kan vælge, om de ønsker at benytte den form for udsæd eller udplantningsmateriale. Danmarks Naturfredningsforening foreslår desuden, at de sameksistensregler, der blev udviklet for 20 år siden i forbindelse med dyrkning af planter fremkommet gennem traditionelle GMO-teknikker, bliver opdateret. Det skal være muligt, også i fremtiden, at sikre både landbrugere og forbrugere imod utilsigtet sammenblanding.

Miljøorganisationen NOAH, Foreningen for Biodynamisk Jordbrug og Frøsamlerne henstiller til, at Danmark stemmer *imod* Kommissionens forslag, da vedtagelse vil indebære, at vigtige dele af nye genomteknikker ikke forbliver reguleret som GMO-metoder i landbrug. Foreningerne mener, at nye genomteknikker stadig er GMO og skal reguleres som GMO for at beskytte vores natur og sundhed. Foreningerne forventer, at Danmark arbejder for, at Kommissionen ikke gennemfører forslaget, medmindre der ligger et kvalificeret flertal af EU-Parlamentets medlemmer bag – og dermed tager kritikken fra Parlamentet om manglende demokratisk beslutningstagen i sager om GMO til efterretning i praksis. Foreningerne finder, at der er mange alternativer i landbrug og madproduktion, og at man bør påbegynde en biologisk smart vej, der ville udgøre en ægte fremtidssikring for de unge generationer.

Dansk Vegetarisk Forening mener grundlæggende, at der ikke er behov for at ændre de nuværende procedurer og derved slække på procedurerne for NGT'er/GMO'er, da en svækkelse af procedurerne kan medføre ukendte risici for både planter, dyr og mennesker. Dansk Vegetarisk Forening mener desuden, at det er afgørende, at forbrugerne kan fravælge GMO'er, og endvidere at det økologiske landbrug ikke lider skade ved en svækkelse af procedurerne. En deregulering forventes at gøre det umuligt for forbrugerne at fravælge GMO'er, ligesom det kan underminere tilliden til økologien og dermed få store økonomiske konsekvenser for økologiske producenter. Hvad angår de udfordringer, som de nye GMO'er tænkes at kunne bidrage til at løse – at brødføde verden mere bæredygtigt, reducere pesticidforbruget etc. – gør Dansk Vegetarisk Forening opmærksom på, at en omstilling til et overvejende plantebaseret og økologisk fødevarsystem er en langt mere effektiv og sikker måde at opnå dette på.

Frie Bønder Levende Land mener, at de nye genomteknikker, som f.eks. CRISPR-Cas9, hverken er så sikre eller præcise, som fortalere hævder. Hertil kommer uklarhed om patentering og sporbarhed. Frie Bønder Levende Land opfordrer derfor til at stemme *imod* Kommissionens forslag til lempelse af regler for godkendelse af genmodificerede planter til landbruget.

Biodynamisk Forbrugersammenslutning oplyser, at de principielt er imod alle former for GMO-teknikker, herunder de nye genomteknikker, og taler derfor for, at der ikke ændres i GMO-lovgivningen. Biodynamisk Forbrugersammenslutning mener, at alle problemer ville være løst, hvis der alene blev dyrket efter de biodynamiske og økologiske principper.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til forslaget fra en lang række medlemsstater, mens en række medlemsstater forventes at være skeptiske. Blandt de svære emner forventes at være kriterierne for NGT 1 planter og planteprodukter, sporbarhed, mærkning og patentering af NGT planter og planteprodukter, patentering samt muligheden for at anvende NGT i økologien. Enkelte medlemsstater ønsker en regulering af NGT planter og planteprodukter, der i store træk svarer den eksisterende GMO-lovgivning.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter Kommissionens initiativ om ny regulering om brug af visse nye genomteknikker i forhold til planter. Initiativet skal fastholde sikkerheden for mennesker, dyr og miljø og samtidig gøre det muligt at udnytte potentialet i de nye teknikker med hensyn til at bidrage til opfyldelsen af EU's Grønne Pagt og Jord til bord-strategiens mål.

Regeringen støtter, at der ikke er behov for risikovurdering, godkendelse og mærkning af planter og afledte produkter til fødevarer- og foderbrug, hvis den nye egenskab også kunne være opstået naturligt eller være opnået med traditionel forædling. De foreslåede kriterier til at afgøre, om dette er tilfældet, skal være tilstrækkeligt klare og tydelige for at skabe juridisk klarhed for erhverv og myndigheder. Kriterierne skal desuden muliggøre udviklingen af planter med de nye ønskede egenskaber f.eks. i forhold til klima og bæredygtighed i det omfang at ændringerne ifølge danske og internationale videnskabelige eksperter også kunne være opstået naturligt eller ved traditionel forædling.

Regeringen finder, at erhvervet, såfremt visse NGT-planter behandles på lige fod med traditionelt forædlede planter, skal kunne finde oplysninger om anvendelse af NGT i forædlingsarbejdet, f.eks. i de officielle sortslister, uden at det er et mærkningskrav, således at den enkelte landbruger eller gartner kan vælge, om de ønsker at dyrke sorter frembragt med disse forædlingsteknikker.

Regeringen støtter, at spørgsmålet om anvendelse af NGT i økologien bør reguleres direkte i økologiforordningen, således at økologireglerne holdes samlet. Dette vil endvidere sikre større fleksibilitet ift. til udvikling og eventuel fremtidig tilpasning af økologireglerne i forhold til brug af nye NGT'er.

Regeringen finder, at evalueringen af NGT-lovgivningen, som vil finde sted senest tre år efter vedtagelsen af den første tilladelse til forsøgsudsætning eller markedsføring, bør omfatte en vurdering af, hvorvidt NGT-forordningen har medført nye administrative eller praktiske byrder for det økologiske erhverv sammenlignet med den nuværende situation.

Regeringen vil arbejde for, at reguleringen har bedst mulig overensstemmelse med økologiforordningen. Regeringen vil hertil arbejde for, at reguleringen på NGT ikke resulterer i unødvendige administrative byrder og omkostninger for det økologiske erhverv, herunder forringede konkurrencevilkår sammenlignet med konventionelt landbrug.

Regeringen støtter Kommissionens tilgang om at fastholde reguleringen af patenter i patentlovgivningen, idet der udarbejdes en analyse af konsekvenserne af patenter på planter. Regeringen vil søge afklaring på spørgsmålet om patenter på planter, når Kommissionens analyse foreligger. Generelt finder regeringen det vigtigt, at reguleringen af patenter på NGT-planter styrker innovation frem for at hæmme den, samt sikrer tilgængeligheden af NGT'er og NGT-planter for SMV'er og små landbrug.

Regeringen finder endvidere, at Kommissionen snarest bør tage lignende initiativer med hensyn til regulering af mikroorganismer udviklet med nye genomteknikker.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev skriftligt forelagt Folketingets Europaudvalg forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 25. juli 2023, jf. samlenotat oversendt den 13. juli 2023.

Notaterne er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.